

Research Paper

Systematic review of published articles on "Crime Prevention through Environmental Design" in Urban Spaces of Iran (1999 - 2020)

Alireza Mohammadi¹

1. Professor of Geography and Urban Planning, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Received: 13 December 2020

Accepted: 12 June 2020

PP: 144-163

Use your device to scan and read the article online

Keywords:

Scientific-research articles, Crime Prevention through Environmental Design, Iranian cities, systematic review.

Abstract

The aim of this study was to systematically review the Persian papers published in the Persian scientific-research journals on the topic of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED). In this cross-sectional and documentary study, articles published over the last 20 years (1999-2020) have been screened using the standard checklist of The Joanna Briggs Institute (JBI). Finally, using 8 JBI criteria, 38 articles were selected and included in the final analysis. The findings show that more than %80 of CPTED articles have been published since 2011. Islamic Azad University units with the publication of 8 articles (%21.05) and Urban Management and Law Enforcement Affairs Journals with the publication of 3 articles (%7.87) had the highest share in the article's publication on "CPTED". Of the all-published articles, 45/73 were prepared by documentary method. In %44.73 of the articles, the city was selected as the study area. Geography and urban planning had the highest share in article production with 13 articles (%34.21), architecture with 11 articles (%28.95) and urban planning with 7 articles (%18.42). The findings indicate that the first set of (documentary) studies have introduced and described "CPTED". Second-hand articles (surveys) have attempted to use "CPTED" to measure the security of urban spaces, and a third has attempted to prescribe it as a standard urban planning guide. The results of this study show that most articles have repeatedly introduced CPTED, its principles and theories surrounding it, and indigenous and independent theorizing has not been conducted. Future studies can focus on expanding indigenous theories of urban planning to apply this theme in the field of urban planning in Iran.

Citation: Alireza Mohammadi (2022): Systematic review of published articles on "Crime Prevention through Environmental Design" in Urban Spaces of Iran (1999 - 2020). Journal of Regional Planning, Vol 11, No 4, PP:144-163

DOI: 10.30495/JZPM.2022.5385

*Corresponding author: Alireza Mohammadi

Address: Professor of Geography and Urban Planning, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Tell: +98 9126844392

Email: Alirezamohammadi20142014@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

With the growth of urbanization, crime in the cities of developing countries such as Iran has been inevitable. The environmental characteristics of cities, especially large cities in Iran, have created opportunities for all kinds of crimes. The occurrence of crime in cities has led to an increase in feelings of insecurity and the imposition of social and economic costs. However, the experience of recent decades in dealing with crime has shown that strict security measures, the construction of more prisons, and the punishment of perpetrators have not reduced crime. Also, most policies have focused on combating crime itself, and crime prevention policies have been neglected. Basically, Iran's legal policies have focused on crime itself. According to research from the 1960s onwards, crime and insecurity in cities are spatial in nature and therefore require prevention methods and spatial strategies to reduce crime. On a global scale, the "crime prevention through environmental design" (CPTED) approach has been hailed as a preventative measure. For example, the International Association for CPTED was founded by Gerard Saville, and the Sarkisian Association of Planners has implemented this approach in urban projects by providing planning and design guidelines. But the problem is that in Iranian cities and in the field of policy and implementation, environmental approaches to crime prevention in urban planning and urban development have been poorly pursued. Most researchers have acknowledged the direct link between environmental conditions and the occurrence of crime, and have advocated the adoption of location-based preventive measures in anti-crime policies. Davis et al., For example, believe that the "CPTED" and effort to create safe cities should be at the heart of urban planning.

After two decades of serious attention to the issue of "CPTED" in Iranian scientific societies and the preparation of a significant number of books, articles or reports in the field of urban operations and urban planning, this issue has not achieved anything. Clearly, this approach has not led to a transformation *document to create safer cities. Despite the*

promotion of the "CPTED" approach by Iranian researchers in the last two decades, this issue has not led to any achievement in the planning and planning system of Iran, in the laws and operational field of urban planning. Perhaps part of the problem has to do with how this approach is introduced and its applications by the scientific literature.

Methodology

The present study is a combination of systematic review and qualitative study that reviews the application of the "CPTED" approach in urban environments of Iran in scientific-research studies. Systematic review is a method of literature review that tries to focus on selecting, evaluating, and combining studies. Systematic review allows the researcher to identify study gaps, shortcomings, differences, and similarities of the findings by examining the study background on a single topic and to provide a framework for new research activities in that field. In a systematic review, by defining a protocol (evaluation criterion), the researcher is biased in selecting studies. In fact, it is a systematic review of the summary, synthesis and quantification of study findings. Since one of the methods of systematic review is meta-analysis (meta-analysis) and often deals with studies with quantitatively measured data (statistics, effect size, standard deviation, etc.). However, this study is based on inhomogeneous studies, most of which have been studied qualitatively, and it was not possible to use meta-analysis in this study. Therefore, the main approach of research is descriptive analysis.

Results and Discussion

The temporal distribution of the publication of Persian articles showed that the "CPTED" approach from the 2001s has quickly attracted the attention of researchers in various scientific disciplines. The largest number of publications (30 articles) were published in governmental universities and their affiliated centers. At the same time, papers on "CPTED" have been published in most prestigious Persian journals in the field of urban, social and law sciences and have not been specific to one discipline.

Methodologically, one of the important findings was that a significant part of the

published studies (more than 43%) was prepared by documentary method. Also, in most of them, 5 main components of "CPTED" have been examined. The findings also showed that some disciplines such as geography and urban planning, urban planning and architecture have received the most attention and acceptance of the "CPTED" approach in studies. Although this has been considered in other disciplines such as law, sociology and crime prevention management, the role of other sciences seems to have been less important.

In terms of the objectives set in the studies, the focus of most studies has been on introducing the "CPTED" approach and trying to assess the current situation of cities based on this approach. Methodologically, in almost all selected studies, CPTED has been used as a measure and tool to measure the safety or mass of urban spaces. While such an approach to CPTED is completely wrong and far from theoretical and practical reality. Because the urban contexts of Iran were formed before the introduction of "CPTED" in the Iranian urban literature (1980 onwards), and such a comparison is not scientifically correct. Also, the criterion of setting the principles of "CPTED" to measure the degree of crime or security of urban spaces based on a theory or scientific approach that has not been implemented in practice in urban planning in Iran, is worth discussing. In terms of achieving results and presenting innovation, it can be pointed out that almost all studies have emphasized the usefulness of using the "CPTED" approach in the architecture-urban planning of urban spaces in Iran. However, many studies have not shown any innovation in applying the CPTED approach to urban planning in Iran.

Conclusion

It can be concluded that the "CPTED" approach has been highly considered in scientific and research centers since the 2001s. Although the share of public universities was higher than the total number of published articles (79%), the number of Azad Islamic university units also produced 21% of the articles on this subject. Findings also showed that in published scientific-research studies, the documentary method had a significant share. Clearly, 43% of the studies were published documented without

survey work. Unfortunately, in this regard, more than 90% of them have repeated the concepts and theories and republished them. From a theoretical point of view, none of the internal experts has presented an independent and indigenous theory. Most of the studies have chosen the scope of research on a city scale and the metropolis of Tehran has been the focus of more selected studies according to the number of universities located in it. Among the related scientific disciplines, the number of articles published by specialists in the fields of geography, urban planning and architecture was higher. The findings also show that the main purpose of most of the published articles was to introduce and explain the principles of the CPTED approach. Even in survey studies, an attempt has been made to assess the current situation of cities and urban neighborhoods with the CPTED approach.

A review of these studies also shows that this approach, like some other approaches (such as New Urbanism) that have entered the field of urban planning in Iran without in-depth study and study, has been highly praised and approved. Based on the findings of this study, it can be suggested that further studies in the field of "CPTED" while avoiding the repetition of previous texts and the repetition of theoretical concepts, focus on the development of theories related to this issue. Also, the presentation of indigenous theories appropriate to the urban conditions of Iran is the main gap of previous studies that future studies should pay attention to. Finally, it seems that the use of "CPTED" in new urban developments or the re-creation of urban environments can be implemented if it goes beyond idealism, prescribing unrealistic and purely engineering standards and paying attention to the social content of living in Iranian cities.

مقاله پژوهشی

مرور نظام‌مند مقالات منتشر شده با موضوع «طراحی محیطی برای کاهش جرم» در فضاهای شهری ایران (۱۳۹۸-۱۳۷۸)

علیرضا محمدی^{*۱}

۱. استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

چکیده

هدف این پژوهش مرور نظام‌مند مقالات فارسی منتشر شده در نشریات علمی - پژوهشی فارسی با موضوع طراحی محیطی برای پیشگیری از جرم (سپتد) است. در این پژوهش که از نوع مقطعی و اسنادی است، مقالات منتشر شده طی ۲۰ سال اخیر (۹۸-۱۳۷۸) با استفاده از چک لیست استاندارد جی. بی. آی غربال شده است. در نهایت با استفاده از ۸ معیار جی. بی. آی، تعداد ۳۸ مقاله انتخاب و در تحلیل نهایی وارد شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند بیش از ۸۰ درصد مقالات «سپتد» از سال ۱۳۹۰ به این سو، منتشر شده‌اند. واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی با انتشار ۸ مقاله (۲۱/۰۵ درصد) و نشریه‌های مدیریت شهری و پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی هر کدام با انتشار ۳ مقاله (۷/۸۷ درصد)، بیشترین سهم را در انتشار مقالات با موضوع «سپتد» داشته‌اند. از بین مقالات منتشر شده، ۴۵/۷۳ با استفاده از روش اسنادی تهیه شده‌اند. در ۴۴/۷۳ درصد از مقالات، شهر به عنوان محدوده مطالعاتی انتخاب شده است. رشته‌های جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری با انتشار ۱۳ مقاله (۳۴/۲۱ درصد)، معماری با ۱۱ مقاله (۲۸/۹۵ درصد) و شهرسازی با ۷ مقاله (۱۸/۴۲ درصد)، بیشترین سهم را در تولید مقالات داشته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند که دسته اول از مطالعات (اسنادی)، به معرفی و تشریح «سپتد» پرداخته‌اند. دسته دوم مقالات (پیمایشی) تلاش کرده‌اند از «سپتد» برای اندازه‌گیری میزان امنیت فضاهای شهری استفاده کنند و دسته سوم تلاش کرده‌اند آن را به عنوان یک راهنمای استاندارد شهرسازی تجویز کنند. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد، اغلب مقالات به تکرار، به معرفی «سپتد»، اصول و نظریه‌های پیرامون آن پرداخته‌اند و نظریه‌پردازی مستقل و بومی انجام نشده است. مطالعات آتی می‌توانند به بسط نظریه‌های بومی شهرسازی برای برای کاربرد این موضوع در حوزه شهرسازی ایران، متمرکز شوند.

تاریخ دریافت: ۲۳ خرداد ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۳۰ آبان ۱۳۹۹

شماره صفحات: ۱۴۴-۱۶۳

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

مقالات علمی - پژوهشی، طراحی محیطی برای کاهش جرم (CPTED)، شهرهای ایران، مرور نظام‌مند.

استناد:

علیرضا محمدی (۱۴۰۱). مرور نظام‌مند مقالات منتشر شده با موضوع «طراحی محیطی برای کاهش جرم» در فضاهای شهری ایران (۱۳۹۸-۱۳۷۸)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه ای، سال ۱۲، شماره ۴۶، مردادشت: ۱۴۴-۱۶۳

DOI: 10.30495/JZPM.2022.5385

* نویسنده مسئول: علیرضا محمدی

نشانی: استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

تلفن: ۰۹۱۳۶۸۴۴۳۹۲

پست الکترونیکی: Alirezamohammadi20142014@gmail.com

مقدمه :

توجه اغلب پژوهش‌های شهری ایران قرار گرفته است و استفاده از آن به سرعت ترویج شده است. لیکن، کارایی آن هرگز آزمون نشده است و این می‌تواند به شکاف‌های موجود در مطالعات و معرفی این رویکرد مربوط شود. هدف تحقیق مرور مطالعات انجام شده و ارائه نتایج مطالعات پیشین به منظور دستیابی به نتایج آن‌ها، در چارچوب روش فراتحلیل است. مرور نظام‌مند و فراتحلیل به عنوان مکمل و روش آماری، می‌تواند ما را به فهم شکاف‌های مطالعاتی و ارائه زمینه‌های جدید تحقیق در موضوع «سپتد» و کاربرد آن در برنامه‌ریزی شهری، آگاه سازد.

در این پژوهش تلاش شده است تا به این پرسش‌ها به روش مرور نظام‌مند پاسخ داده شود: (۱) تحقیقات انجام شده بیشتر در چه مقطع زمانی و توسط کدام مراکز علمی انجام شده‌اند؟ (۲) کدام نشریات تحقیقات مرتبط با سپتد را منتشر کرده‌اند؟ مطالعات منتشر شده از چه نوع روش تحقیقی استفاده کرده‌اند؟ کدام رشته‌های تخصصی به موضوع سپتد متمرکز شده‌اند؟ (۳) مقیاس یا محدوده جغرافیایی در مطالعات انجام شده، چه بوده است؟ (۴) چه تعداد و چه نام‌گروهایی در مطالعات مرتبط با سپتد استفاده شده‌اند؟ (۵) اهداف، رویکردهای نظری، روش‌شناسی و نتایج این مطالعات چه بوده‌اند؟

مقاله حاضر در ۵ بخش شامل مقدمه، پیشینه و چارچوب نظری، مواد و روش تحقیق، بحث و ارائه یافته‌ها و نتیجه‌گیری و پیشنهادات تدوین شده است.

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

تعداد زیادی کتب (بیش از ۱۰ عنوان)، مقالات علمی _ پژوهشی (بیش از ۱۵۰ عنوان)، ترویجی، همایشی، پایان‌نامه، گزارش طرح و سایر اسناد فارسی پیرامون «سپتد»، پیش در دو دهه اخیر، منتشر شده‌اند که اهمیت این موضوع در مجامع علمی کشور به ویژه در حوزه علوم شهری را منعکس می‌کند. از آنجایی که مقالات علمی و پژوهشی، کانون توجه اصلی این تحقیق بودند، بررسی پیشینه پژوهشی موضوع «سپتد» نتایج چندی را به همراه داشت:

نخست؛ در طی یک دهه اخیر تنها یک عنوان مقاله فارسی با رویکرد ادبیات پژوهشی یا مرور پیشینه، به موضوع «سپتد» پرداخته بود که در ادامه به آن پرداخته خواهد شد. دوم؛ اغلب مقالات علمی و پژوهشی مرتبط با «سپتد»، به معرفی این رویکرد و معیارهای آن بدون ارائه مطالعات میدانی پرداخته‌اند. در این پژوهش همان تعداد محدود مقاله با شرایطی که در روش پژوهش ذکر شده، در فرآیند مرور نظام‌مند قرار گرفته‌اند. سوم؛ هر کدام از رشته‌های مختلف جغرافیا، هنر و شهرسازی، حقوق و علوم اجتماعی و سایر رشته‌ها، با عینک تخصصی خود به موضوع نگرسته‌اند، و مطالعات مشترک میان رشته‌ای بسیار محدود و غیرقابل توجه بوده‌اند. چهارم؛ بررسی مطالعات قبلی نشان می‌دهد که تقریباً در هیچ کدام از مقاله‌های فارسی منتشر شده، نظریه‌پردازی مستقل و منطبق با شرایط شهرهای ایرانی - اسلامی ارائه

همراه با رشد روند شهرنشینی، وقوع جرایم در شهرهای کشورهای در حال توسعه مانند ایران اجتناب‌ناپذیر بوده است. ویژگی‌های محیطی شهرها به ویژه شهرهای بزرگ در ایران، فرصت‌ها را برای ارتکاب انواع جرایم، بوجود آورده است. (M. Kalantari, Ghezelbash, & Yaghmaie, 2011). وقوع جرایم در شهرها به افزایش احساس ناامنی و تحمیل هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی منجر شده است. در عین تجارب دهه‌های اخیر در برخورد با پدیده جرم نشان داده است که تدابیر شدید امنیتی، احداث زندان‌های بیشتر، و تنبیه مجرمان هیچکدام باعث کاهش جرم نشده‌اند. همچنین اغلب سیاست‌ها، متوجه مبارزه با نفس جرم بوده‌اند و سیاست‌های پیشگیری از جرم امری مغفول بوده است (Rahmat, 2011). اساساً سیاست‌های حقوقی ایران متمرکز به نفس جرم بوده‌اند. مطابق با نتایج تحقیقات انجام شده از دهه ۱۹۶۰ به این سو، جرم و ناامنی در شهرها دارای ماهیتی مکانی است و بنابراین به روش‌های پیشگیری و راهبردهای مکانی کاهش جرم نیاز دارد (SAP, 2000). در مقیاس جهانی، از رویکرد «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» (سپتد) به عنوان یک اقدام پیشگیرانه استقبال شده است. برای مثال انجمن بین‌المللی «سپتد» توسط جرارد ساویل^۱ بنیانگذاری شده است (Schneider, 2002) و انجمن برنامه‌ریزان سارکیسیان (SAP, 2000)، با ارائه رهنمودهای برنامه‌ریزی و طراحی به اجرای این رویکرد در پروژه‌های شهری پرداخته است. اما مسئله این است که در شهرهای ایران و در عرصه سیاست‌گذاری و اجرا، رویکردهای محیطی پیشگیری از جرم در شهرسازی و توسعه شهری، با ضعف دنبال شده است (Salehi, 2008). اغلب پژوهشگران ارتباط مستقیم شرایط محیطی و وقوع جرم را پذیرفته‌اند و اتخاذ تدابیر پیشگیرانه مکان محور در سیاست‌های مبارزه با جرم را سفارش کرده‌اند. برای مثال دیویس و همکاران (Llewelyn-Davies & Partnership, 2004) معتقدند که «سپتد» و تلاش برای ایجاد شهرهای امن، می‌باید در قلب برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی شهری قرار گیرد.

با گذشت دو دهه از توجه جدی به موضوع «سپتد» در مجامع علمی ایران و تهیه تعداد قابل توجهی کتاب، مقاله و یا گزارشات، در عرصه عملیاتی و اجرایی شهری و شهرسازی، این موضوع دستاوردی به همراه نداشته است. به طور روشن، این رویکرد به یک سند تحول برای ایجاد شهرهای امن تر نیانجامیده است. علی‌رغم ترویج رویکرد «سپتد» توسط پژوهشگران داخلی در دو دهه گذشته، این موضوع در نظام برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی ایران، در قوانین و عرصه عملیاتی شهرسازی، به دستاوردی منجر نشده است. شاید بخشی از مسئله به نحوه معرفی این رویکرد و کاربردهای آن توسط متون علمی مربوط باشد.

موضوع «سپتد» در متون علمی رشته‌های مختلف علوم انسانی و اجتماعی، هنر و شهرسازی به عنوان یک موضوع مطالعاتی جذاب، مورد

¹ Gerard Cleveland

آغاز شده است (Anselin et al., 2000). برخی دیگر این بررسی را به کارهای پیش‌تر بالبی و گری (۱۸۲۹) در ترسیم نقشه‌های جرایم مرتبط می‌دانند (Hunt, 2019). در سال‌های ۱۹۲۶ تا ۱۹۴۵ هانتینگتون جغرافیدان برجسته آمریکایی تحقیقات مختلفی در این موضوع انجام داد. به نتیجه گرفت که جرم از الگوها و ساختارهای متفاوت محیط کالبدی و اجتماعی تبعیت می‌کند (Rahmat, 2011). طی سال‌های ۱۹۳۵ تا به امروز این رابطه توسط محققان مختلفی مانند راوسن^۲، سدنی کاپلان^۳، دونالد تفت^۴، ماروین ولفگانگ^۵، والتر لاندن^۶ توسعه و تعمیق یافته است (Rahmat, 2011). فرض بر این است که محیط نامناسب فرصت‌های مناسبی را برای بزهکاری خلق می‌کند (Felson & Clarke, 1998). برخی از نظریه پردازان مانند سی. آر. جفری^۷، از جامعه‌شناسان و حتی حقوقدانان به خاطر نادیده گرفتن شرایط محیط جغرافیایی در بروز جرایم، انتقاد کرده‌اند (Kitchen & Schneider, 2004).

از ۱۹۶۰ به این سو، بررسی ارتباط بین جرم و محیط و پیشرفت‌های علمی در آن حوزه منجر به شکل‌گیری دو دانش میان‌رشته‌ای با عنوان‌های *جغرافیای جنایی*^۸ و *جرم‌شناسی جغرافیایی*^۹ شده است. در همین راستا پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی «سپتد» از درون این مکاتب فکری زاینده شده است (Saffari & Koonani, 2013). این رویکرد نخست، به تأثیر از کتاب مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی (۱۹۶۱) چین جیکوبز^{۱۰} روزنامه‌نگار آمریکایی و توسط الیزابت وود (۱۹۶۷) در کتاب خود با عنوان ابعاد اجتماعی مسکن در توسعه شهری آغاز و سپس توسط سی. آر. جفری جرم‌شناس آمریکایی در کتابی با عنوان پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (۱۹۷۱) به دنیا معرفی شد. به نظر جفری، وقوع جرم نتیجه فرصت‌هایی است که محیط در اختیار بزهکاران قرار می‌دهد (Colquhoun, 2007; Jeffery, 1977; Rahmat, 2011). اسکار نیومن^{۱۱}، الیزابت وود^{۱۲} و شامو آنجل^{۱۳}، استفاده از «سپتد» را برای ارتقای امنیت در فضاهای شهری سفارش می‌کردند. همزمان و در مقاطع بعدی افرادی چون نیومن، جیمز کیو ویلسون^{۱۴} و جورج ال کلینگ^{۱۵} به موضوع «سپتد» پرداختند. آلیس کولمن^{۱۶} از دیگر نظریه‌پردازانی بود که معتقد بود «سپتد» قادر است تا از طریق بهبود

نشده است و اغلب پژوهشگران حتی آن دسته از پژوهشگرانی که تعداد انتشارات آن‌ها قابل توجه است، به گرتنه‌پردازی و تکرار نظریه‌های ارائه شده در جوامع پیشرفته اروپایی و آمریکایی پرداخته‌اند. از آنجایی که «سپتد» نمی‌تواند به عنوان یک استاندارد مشخص در همه شهرها عملیاتی شود، در نتیجه، در مجامع علمی داخلی و جامعه حرفه‌ای کشور، آزمون نشده و در حد راهنمای طراحی و برنامه‌ریزی تجویز شده است.

به طور روشن، بررسی متون فارسی منتشر شده نشان داد که شکاف قابل توجهی بین مطالعات انجام شده با رویکرد «سپتد» و شرایط شهرهای ایران وجود دارد و نظریه‌پردازی مستقلی در این حوزه صورت نگرفته است و محققان اغلب جنبه‌های کاربردی موضوع را پیشنهاد کرده‌اند. در ارتباط با موضوع این پژوهش تنها در یک مقاله، صادقی و همکاران (Sadeghi, Meshkini, Kalantari, Kargar, & Rokneddin Eftekhari) رویکرد ادبیات پژوهشی با پیشینه موضوع «سپتد» را منتشر کرده‌اند. آن‌ها فهرست کاملی از پژوهش‌های قبلی را ارائه کرده‌اند. لیکن در پژوهش آن‌ها از روش و چارچوب مشخص آماری برای تحلیل‌ها استفاده نشده است. همچنین از آنجایی که فراتحلیل اصولاً یک روش کمی است، در مطالعه آن‌ها تمامی پژوهش‌ها و مطالعات بدون توجه به جامعه و نمونه آماری که بنیان فراتحلیل است، به صورت توصیفی مرور شده‌اند. همچنین در بررسی پیشینه پژوهش این نتیجه به دست آمد که پیش از این مطالعات در حوزه «سپتد»، به صورت نظام‌مند مرور نشده است. این پژوهش با اطلاع از این شکاف‌های مطالعاتی، با استفاده از رویکرد نظام‌مند، مقالات منتخب شده از طریق فرآیند روش تحقیق را مرور کرده است.

«سپتد»، مجموعه‌ای از اقدامات و فعالیت‌های عملی مکان‌نیاد، برای طراحی و مناسب‌سازی فضاهای مصنوعی که به حذف، کاهش و پیشگیری از وقوع جرم و ارتقای کیفیت زندگی منجر می‌شوند، تعریف شده است (Anselin, Cohen, Cook, Gorr, & Tita, 2000; Atlas, 2008; Cahill, 2004; Wenzel, 2008). «سپتد» بر سه اصل کنترل دسترسی، نظارت طبیعی و تعیین قلمرو، استوار است (Atlas, 2013; Schneider, 2002; Salehi, 2008). تیلور و هارل (۱۹۹۶)، اصل مسئولیت‌پذیری شهروندان و حذف عوامل محرک و دیویس لیولین (۲۰۰۴) بحث مالکیت و مدیریت و نگهداری را به عنوان اقدامات کلیدی به رویکرد «سپتد» اضافه کردند. «سپتد» بر پیشگیری وضعی بزهکاری، نگرشی که می‌کوشد فرصت جرم را به تهدیدی برای مجرم تبدیل کند، استوار است (SAP, 2000).

تحقیقات و بررسی‌ها برای تبیین ارتباط بین بزهکاری جرم (بزهکاری) و محیط (مکان جغرافیایی) تاریخ روشن و قطعی ندارد. اما برخی از پژوهشگران بررسی این ارتباط را به دوره فلاسفه باستانی و علوم ماوراء طبعه دوره بقراط، ارسطو، ابن‌خلدون، داروین و دیگر دانشمندان باستانی، نسبت داده‌اند. اما مطالعات جدی‌تر در این حوزه از سال ۱۸۳۳ و توسط دو دانشمند به نام‌های گری و کنله از طریق ترسیم اولین نقشه‌های جرم،

² Rowson

³ Sidney Kaplan

⁴ Donald Taft

⁵ Marvin Wolfgang

⁶ Watter Landen

⁷ C.R. Jeffery

⁸ Criminal Geography

⁹ Geographical Criminology

¹⁰ Jane Jacobs

¹¹ Oscar Newman

¹² E. Wood

¹³ S. Angel

¹⁴ James Q. Wilson

¹⁵ George L. Kelling

¹⁶ Alice Coleman

شرمن، گارتین و برگر^{۱۹} (۱۹۸۹)، با طرح نظریه کانون‌های جرم‌خیز، بر این باور بودند که جرایم در نقاط خاصی از شهر متمرکز می‌شوند. از این‌رو، با شناسایی این پهنه‌ها می‌توان از وقوع آن‌ها پیشگیری کرد. جیسون و ویلسون (۱۹۸۹) نیز در رویکرد مشابهی عقیده دارند که مجرمان برای ارتکاب جرم در فضاهای شهری تصمیمات منطقی می‌گیرند. از این‌رو، رفتار آنها قابل پیش‌بینی و پیشگیری است. به باور کلارک (۱۹۹۲)، پیشگیری از وقوع جرم، از طریق نابودی آماج بزهکاری در محیط میسر می‌شود (Robinson, 2010).

بررسی نظری‌های «سپتد» نشان داد که این رویکرد سه نسل متوالی را پشت سر نهاده است. در نسل اول اصولی مانند تعیین قلمرو، نظارت، کنترل دسترسی، مدیریت سیما، حمایت از فعالیت‌های مطلوب، و سخت کردن آماج تأکید شده است (P. Cozens & van der Linde, 2015). در نسل دوم، مقیاس، مکان‌های عمومی، دربرگیرندگی و هویت مورد توجه قرار گرفته‌اند (P. Cozens, Love, & Davern, 2019). در نهایت در نسل سوم، به مؤلفه‌های مکان، مردم، فناوری و شبکه‌ها تمرکز شده است (DCPC, 2013; Rahmat, 2011). به نظر کلارک اجرای «سپتد» در برخی از پروژه‌های شهری، به کاهش میزان جرایم منجر شده است (Mohammadnasl, 2014).

جمع‌بندی نظریه‌ها نشان می‌دهد که «سپتد»، رویکردی قابل توجه در برنامه‌ریزی شهری به ویژه در توسعه‌های جدید است، اما راه‌حل قطعی و نهایی نیست؛ بلکه سیاستی نسبی است که اجرای درست آن می‌تواند به کاهش آماج مجرمانه در شهرها بیانجامد. به گفته جیسون و ویلسون (۱۹۸۹)، هدف آن ایجاد فضاهای شهری امن‌تر و سالم‌تر است. همچنین برخی از پژوهشگران ایرانی معتقدند که به کارگیری این رویکرد در ایران مستلزم توجه به جامع شرایط است و تمرکز بر کالبد فضاها اشتباه است (Bozorgvar & Tamjidi, 2017). توجیه به این نکته برای محققان ایرانی بسیار مهم است که به تأکید اسکات نیومن (Newman, 1972, 1996)، «سپتد» تنها به مفهوم حصارکشی، نرده‌کشی و پیاده‌کردن اصول نظامی در شهرها نیست. بلکه اصل بر اصلاح رابطه بین انسان و فضای شهری است.

شرایط محیطی در شهرها، از وقوع بزهکاری پیشگیری کند (Salehi, 2008). آنها معتقد بودند که وجود کاربری‌های متفرق، خیابان‌های خلوت، فضاهای پنهان و فقدان قلمروهای فضایی می‌توانند برای بزهکاری فرصت‌سازی کنند (Robinson, 2010). تیم کرو^{۱۷} در سال ۱۹۹۱، «سپتد» را در ارتباط کامل با معماری و مدیریت فضایی بررسی و وارد مباحث علمی کرد (Schneider, 2002). جیکوبز، بر این باور بود که شکل و طرح خیابان‌های شهری و نیز نوع کاربری‌های زمین شهری با امنیت و نامنی محله‌های شهری ارتباط دارد. برخی از مکان‌های شهری زمینه را برای وقوع جرم فراهم می‌کنند (Salehi, 2008). کونزنس^{۱۸} تأیید می‌کند که فضاهای بی‌دفاع، تأسیسات مزاحم، فقدان روشنایی، دسترسی آسان، فقدان نظارت و عدم مدیریت روزمره فضاها، زمینه را برای بروز جرم فراهم می‌کنند (P. M. Cozens, 2002).

رویکرد «سپتد» در مطالعات شهری در ادامه با کارهای محققانی چون مهبو^{۱۹}، کلارک^{۲۰}، استورمن^{۲۱}، هو^{۲۲} و برانتینگهام و برانتینگهام^{۲۳} بسط یافت. دونالد پرگات^{۲۴} (۱۹۸۲) با ارائه نظریه فضای قابل مدیریت^{۲۵}، اشاره می‌کند که فضای شهری باید به گونه‌ای باشد که مشارکت شهروندان در پیشگیری از بزهکاری را تسهیل کند (Geason & Wilson, 1989). ویلسون و کلینگ^{۲۶} (۱۹۸۲)، با طرح نظریه پنجره‌های شکسته^{۲۷}، «سپتد» را روشی مناسب برای خروج فضاهای شهری از جرم‌خیزی آن‌ها معرفی می‌کنند (Salehi, 2008). برخلاف آن‌ها، بیل هیلیر^{۲۸} یکی از مخالفان استفاده نادرست از رویکرد «سپتد» است. به باور او این اقدام دستکاری در محیط و هدایت جرم به نواحی خاص از طریق ایجاد جزایر امنیتی در شهرها است (Carmona, Heath, Oc, & Tiesdell, 2012; Geason & Wilson, 1989).

به نظر مارکوس فلسون (۱۹۸۷)، بزهکاران اغلب به دنبال آماج ساده‌اند و می‌توان با پیمایش و اصلاح محیط، دسترسی آن‌ها به این آماج را کنترل کرد. او باور داشت که ایجاد امکانات و افزایش نظارت اجتماعی بزهکاران را از آماج اصلی منحرف می‌کند. همچنین به باور تیلور و هارل (۱۹۹۶)، شرایط مسکن، کاربری زمین، دسترسی‌ها و سایر شرایط محیطی بر نحوه رفتار بزهکاران تأثیر می‌گذارند.

- 17 Crowe, T.
- 18 Conzens
- 19 Mahew
- 20 Clarke
- 21 Sturman
- 22 Hough
- 23 Brantingham & Brantingham
- 24 Donald Perlgut
- 25 Manageable Space
- 26 Wilson & Kelling
- 27 The broken windows theory
- 28 Bill Hillier

²⁹ Sherman, Gartin & Buerger

مواد و روش تحقیق

مقالات منتشر شده در نشریات علمی (شامل علمی- پژوهشی، ترویجی، تخصصی) موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی توسط پژوهشگر جستجو و فهرست شد. سپس مقاله‌هایی که عناوین آن‌ها در ارتباط کامل با محدوده زمانی و مکانی (شهری) موضوع بررسی نبودند از فرآیند بررسی حذف شدند. در مرحله دوم پس از تعیین ارتباط عناوین با «سپتد»، چکیده آن‌ها مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس توضیحات مراحل ذکر شده در مرحله اول تعداد ۱۵۵ مقاله بر اساس جستجو در بانک‌های اطلاعاتی استخراج شد. پس از مرور عناوین و چکیده‌ها، تعداد ۷۲ مقاله مرتبط انتخاب شدند. در مرحله بعدی روش‌ها، متغیرها، یافته‌ها و اعتبار نشریات منتشر کننده مورد ارزیابی قرار گرفت و در این مرحله تعداد ۳۹ مقاله که از شرایط لازم در پروتکل برخوردار نبودند، از فرآیند بررسی خارج شدند. در مرحله نهایی مطالعات خارج از دسترس و یا تکراری از فرآیند بررسی خارج شدند. در نهایت طی مراحل ارزیابی و بر اساس پروتکل جی. بی. آی، ۷ مقاله تکراری یا فاقد متن کامل حذف شدند و تعداد ۳۷ مقاله برای انجام مرور نظام‌مند انتخاب شدند. همه آن‌ها در نشریات علمی - پژوهشی منتشر شده‌اند. مقالات ترویجی یا تخصصی در ارزیابی لحاظ نشده‌اند. با مراجعه به نمونه‌های مشابه، این تعداد برای انجام مرور، کافی تشخیص داده شدند (شکل ۱ فلوجارت تحقیق).

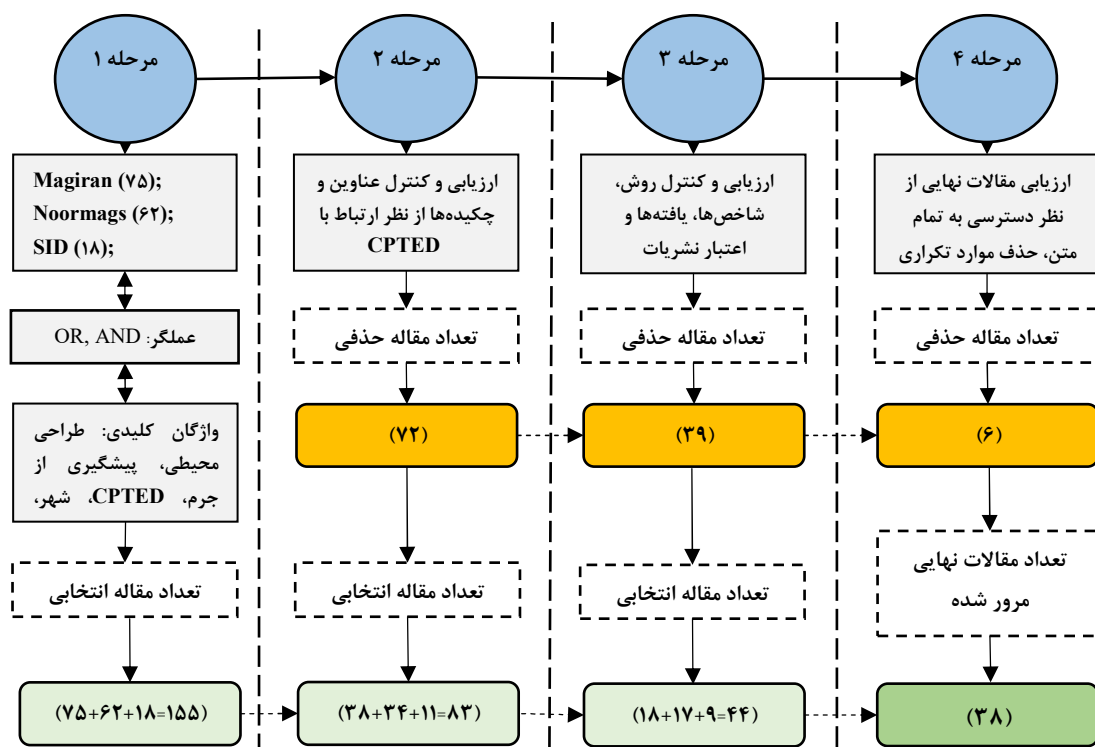
از آنجایی که در مرور نظام‌مند نیاز به تعریف پروتکل داریم (Chung et al., 2006)، لذا با استفاده از چک لیست استاندارد جی. بی. آی که یک پروتکل استاندارد بین المللی برای ارزیابی مقالات از طریق معیارها است، استفاده شد. این چک لیست شامل ۹ بخش متنوع است. کمیته امتیاز قابل قبول برای هر پژوهش ۴ و بیشینه ۹ در نظر گرفته می‌شود و مقالات به سه طیف امتیازی (۱) کیفیت پایین: ۳-۰، (۲) کیفیت متوسط: ۴-۶، و کیفیت بالا: ۷-۹، دسته‌بندی می‌شوند. (Irani, Khadivzadeh, Asghari Nekah, Ebrahimipour, & Tara, 2018). در نهایت مقاله‌هایی که کمیته ۴ تا بیشینه ۹ را کسب کرده بودند وارد مرور نظام‌مند شدند. در ادامه پروتکل جی. بی. آی. برای ارزیابی کیفیت مقالات برای ورود و یا حذف آن‌ها از فرآیند تحلیل، بر مبنای این معیارها اجرا شد: (۱) مرکز معتبر علمی (۲) نشریه معتبر (۳) رشته علمی مرتبط (۴) دارای مورد مطالعاتی (۵) کفایت حجم نمونه و جامعه آماری (۶) استفاده از روش معتبر تحقیق (۷) استفاده از شاخص‌ها، (۸) داشتن سؤال و فرضیه، به عنوان معیارهای اولیه پروتکل در انتخاب نمونه‌های نهایی (جدول ۱). از نرم افزار EXCEL که کاربردهای فراوانی دارد برای تهیه جداول و نمودارهای توصیفی و تحلیلی استفاده شد.

پژوهش حاضر از نوع هدف کاربردی و از نظر روش مرور نظام‌مند از نوع کیفی است که کاربرد رویکرد «سپتد» در محیط‌های شهری ایران را در مطالعات علمی- پژوهشی، مرور می‌کند. مرور نظام‌مند، در واقع شیوه‌ای از مرور ادبیات است که تلاش می‌کند به انتخاب، ارزیابی و ترکیب مطالعات تمرکز کند (Ghorbanizadeh, 2018). مرور نظام‌مند به محقق اجازه می‌دهد تا با بررسی پیشینه مطالعاتی در موضوعی واحد، شکاف‌های مطالعاتی، کاستی‌ها، تفاوت‌ها و نیز تشابهات یافته‌ها را شناسایی و چارچوبی برای فعالیت‌های پژوهشی جدید در آن حوزه ارائه کند (Hooman, 2014; Mair, Shepperd, & Jørgensen, 2005). مرور نظام‌مند با تعریف پروتکل (معیار ارزیابی)، از سوگیری محقق در انتخاب مطالعات جلوگیری می‌شود (Chung, Burns, & Kim, 2006; Egger, Davey-Smith, & Altman, 2008). در واقع مرور نظام‌مند تلخیص، ترکیب و کمی‌سازی یافته‌های مطالعات است (Kulik, 2003). از آنجایی که یکی از روش‌های مرور نظام‌مند، فراتحلیل (متآنالیز) است و اغلب برای مطالعات با داده‌های کمی اندازه‌گیری شده (آماره‌ها، اندازه اثر، انحراف معیار و غیره) سر و کار دارد، از این‌رو، در این مطالعه که بر مطالعات غیرهمگن که اغلب آن‌ها به روش کیفی مطالعه شده‌اند، امکان استفاده از فراتحلیل مقدور نبود. لذا، رویکرد اصلی تحقیق، تحلیل توصیفی است.

زوی و چانگ^{۳۰} مرور نظام‌مند را در پنج مرحله شامل (۱) بیان مسئله و طرح سؤال، (۲) جستجوی ادبیات، (۳) انتخاب مطالعات واجد شرایط بر اساس پروتکل ارزیابی اعتبار، (۴) استخراج و ارزیابی نتایج، (۵) ترکیب، تحلیل و ارائه گزارش، تعریف کرده است (Ghorbanizadeh, 2018). این چارچوب مبنای اجرای این تحقیق قرار گرفته است. جامعه آماری این پژوهش تمامی مقالات علمی- پژوهشی فارسی منتشر شده از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۸ است که به صورت الکترونیک نمایه شده‌اند. سه مرجع اطلاعاتی نمایه کننده مقالات علمی داخلی شامل SID، Magiran و Noormags مبنای جمع‌آوری داده‌ها، قرار گرفته است. ساز و کار جستجوی مقالات به طور عمده با استفاده از جستجوی نظام‌مند کلید واژه‌های فارسی با همه ترکیبات احتمالی کلمات مهم، اصلی و حساس انجام شد. در این جستجو به طور کلی برای بالا بردن حساسیت در جستجو، از کلیدواژه‌های عمومی مانند پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و OR پیشگیری از جرم از طریق «سپتد»، AND پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در شهرهای ایران، OR کاهش جرم از طریق «سپتد» در شهرهای ایران در عنوان، چکیده یا واژگان کلیدی مقالات علمی معتبر استفاده شد. علاوه بر این، کتابشناسی (bibliography) منابع انتخاب شده، برای یافتن مطالب مورد نیاز مورد غربالگری قرار گرفت. در مرحله اول لیستی از عناوین و چکیده‌های تمام

³⁰ Zvi & Chang

شکل ۱- فلوجارت مراحل ورود مقالات علمی - پژوهشی به مرور نظام‌مند پژوهشی به مرور نظام‌مند

جدول ۱- مقالات نهایی انتخاب شده به روش پروتکل جی.بی. آی.

نویسنده	سال	روش تحقیق	مرکز علمی	محل مورد مطالعه	مقیاس جغرافیایی	نام نشریه
(Ebrahimpour, Hedayatnejad, & Baharvandi, 2017)	2017	پیمایشی	دانشگاه سیستان و بلوچستان	ساری	شهری	پژوهشنامه جغرافیای انتظامی
(Ghaed Rahmati & Shamsi, 2014)	2014	پیمایشی	دانشگاه تربیت مدرس	یزد	محل‌های	هویت شهر
(Azizi & Shabanjoola, 2015)	2015	پیمایشی	دانشگاه تهران	قزوین	محل‌های	پژوهش های جغرافیای انسانی
(Ziari, Heydari, Najafi, & Mohammadi, 2016)	2016	پیمایشی	دانشگاه تهران	تهران	محل‌های	پژوهشنامه جغرافیای انتظامی
(Jalali & Seyedzadeh Sani, 2016)	2016	پیمایشی	دانشگاه فردوسی مشهد	بجنورد	محل‌های	پژوهشنامه حقوق کیفری
(Marsousi, Safaralizadeh, & Hoosinzade, 2014)	2014	پیمایشی	دانشگاه پیام نور	اصفهان	شهری	پژوهش های بوم شناسی شهری
(Sajjadzadeh, Izadi, & Haghi, 2017)	2017	پیمایشی	دانشگاه بوعلی سینا همدان	همدان	شهری	هنرهای زیبا
(Karimi Azeri & Hosseini, 2018)	2018	پیمایشی	دانشگاه گیلان	رشت	محل‌های	مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
(Ghorbanpur Rasekh & Babaei, 2017)	2017	پیمایشی	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی	رشت	محل‌های	پژوهشنامه حقوق کیفری
(Vatankhah, Zolfaghari, Kargar, & Kalantari, 2018)	2018	پیمایشی	دانشگاه علوم انتظامی	تهران	شهری	پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی
(Iranmanesh, 2005)	2005	اسنادی	دانشگاه آزاد اسلامی	ایران	ملی	مسکن و محیط روستا
(Sharafipour & Abdi, 2008)	2008	اسنادی	نامشخص	ننارد	ننارد	مطالعات امنیت اجتماعی
(Janaki & Ghorchibegi, 2009)	2009	اسنادی	دانشگاه تهران	ننارد	ننارد	فصلنامه حقوق
(Almasifar & Ansari, 2010)	2010	پیمایشی	دانشگاه تربیت مدرس	تهران	محل‌های	مدیریت شهری
(Pourjafar, Rezaeifar, & Thaghvaei, 2010)	2010	اسنادی	دانشگاه تربیت مدرس	اصفهان	شهری	دانشنامه علوم اجتماعی
(M. Kalantari, Heydarian, & Mahmoudi, 2010)	2010	اسنادی	دانشگاه زنجان	ننارد	شهری	پژوهش‌های دانش انتظامی
(Ilka & Ilka, 2012)	2012	پیمایشی	دانشگاه آزاد اسلامی	بم	شهری	مدیریت شهری
(Ameri, 2011)	2011	اسنادی	دانشگاه پیام نور	ننارد	ننارد	تحقیقات حقوقی
(Zamanimoghadan, Rezaie, & Khelghatdoust, 2011)	2011	پیمایشی	دانشگاه آزاد اسلامی	کرج	شهری	مطالعات مدیریت شهری
(Heydari, Karegar, Manafi, & Khorasaniyan, 2011)	2011	اسنادی	دانشگاه آزاد اسلامی	زنجان	شهری	نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی
(Bartav, 2012)	2012	اسنادی	دانشگاه سیستان و بلوچستان	ننارد	ننارد	کارآگاه
(Aghaghanizadeh & Kalantari, 2012)	2012	اسنادی	دانشگاه زنجان	تهران	محل‌های	پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی
(Ghafari, Neamati, & Abdi, 2013)	2013	اسنادی	دانشگاه شهید بهشتی	ننارد	ننارد	مسکن و محیط روستا

مرور نظام‌مند مقالات منتشر شده با موضوع «طراحی محیطی برای کاهش جرم» در فضاهای شهری ایران (۱۳۹۸-۱۳۷۸)

(Mohseni, Zandi, & Masoud, 2013)	2013	اسنادی	دانشگاه هنر اصفهان	شیراز	شهری	مطالعات شهر ایرانی اسلامی
(Khelghatdoust, Zamanimoghadam, & Shamsabadi, 2013)	2013	پیمایشی	دانشگاه آزاد اسلامی	کرج	شهری	مطالعات مدیریت شهری
(H. Kalantari, Ardalani, Seraji, & Pourahmad, 2013)	2013	پیمایشی	جهاد دانشگاهی	بناب	شهری	شهر ایرانی اسلامی
(Sadeghi, Meshkini, Kalantari, Karegar, & Eftekhari, 2014)	2014	اسنادی	دانشگاه تربیت مدرس	ننارد	ننارد	نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی
(Hamidi, Kalantari, & Vesiyani, 2015)	2015	پیمایشی	دانشگاه زنجان	زنجان	محلله‌ای	پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری
(Sajadian, Amanpour, & Jooybari, 2016)	2016	پیمایشی	دانشگاه شهید چمران اهواز	ساری	شهری	پژوهش‌های جغرافیای انتظامی
(Azizzadeh, Enayati, & Farzaneh, 2015)	2015	اسنادی	دانشگاه تهران	تهران	محلله‌ای	معماری و شهرسازی پایدار
(M. Salimi, Yari, & Heidari, 2015)	2015	اسنادی	پژوهشگاه علوم اجتماعی و مطالعات اجتماعی	ننارد	ننارد	پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی
(Rajabi, 2017)	2017	اسنادی	دانشگاه آزاد اسلامی	ننارد	ننارد	آمایش محیط
(F. Salimi, Qaemi, Adeli, & Moqadam, 2017)	2017	اسنادی	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی	قزوین	محلله‌ای	مطالعات شهری
(Ghiasvand & Zabih, 2019)	2019	اسنادی	دانشگاه آزاد اسلامی	قزوین	شهری	مطالعات امنیت اجتماعی
(F. Hosseini & Azari, 2018)	2018	پیمایشی	دانشگاه گیلان	رشت	محلله‌ای	مدیریت شهری
(B. Hosseini & Kameli, 2018)	2018	پیمایشی	دانشگاه علم و صنعت ایران	قم	شهری	جغرافیا
(Heshmati & Charehjo, 2018)	2018	پیمایشی	دانشگاه آزاد اسلامی	سنتدج	شهری	پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران
(Vatankhah, Zolfaghari, Kargar, & Kalantari, 2019)	2019	پیمایشی	دانشگاه علوم انتظامی	تهران	شهری	پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی

*- استفاده از حروف لاتین در اسامی برای ورود و تحلیل واژگان در نرم‌افزار و نیز رعایت قالب نشریه، اجتناب‌ناپذیر بوده است.

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

بحث و یافته‌های تحقیق

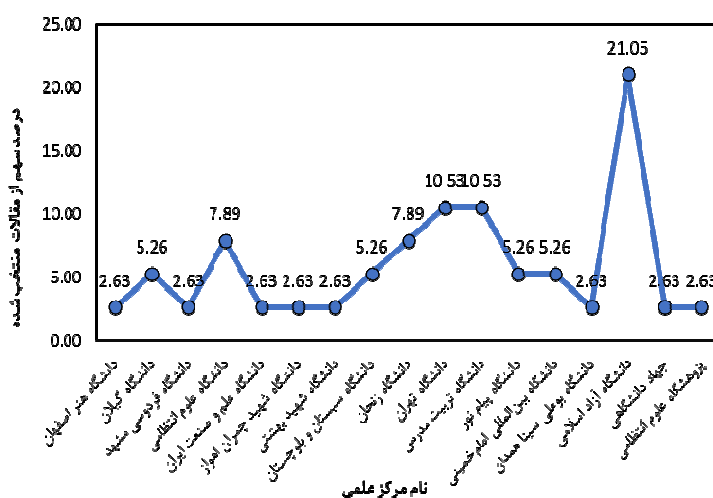
یافته‌های توصیفی (کمی)

پراکندگی زمانی مطالعات

موضوع «سپتد» اگر چه پیش از دهه ۱۳۸۰ در ایران مطرح شده است، لیکن بیشتر پژوهش‌ها بعد از این تاریخ، انجام شده‌اند. از مجموع ۳۸ مقاله علمی- پژوهشی انتخاب شده بر مبنای معیارهای پروتکل که وارد تحلیل شدند (جول ۱)، تعداد ۳ مقاله (۷/۸۹ درصد) طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۶، ۷ مقاله (۱۸/۴۲ درصد) طی سال‌های ۹۰-۱۳۸۹، تعداد ۱۰ مقاله (۲۶/۳۲ درصد) طی سال‌های ۹۳-۱۳۹۱، تعداد ۱۱ مقاله (۲۸/۹۵ درصد) طی سال‌های ۹۶-۱۳۹۴ و تعداد ۷ مقاله (۱۸/۴۲ درصد) طی سال‌های ۹۸-۱۳۹۷ انجام شده‌اند.

مراکز علمی تهیه کننده

در تمام مقالات که بر اساس پروتکل انتخاب شدند، نویسندگان مسئول به یکی از ۱۷ مرکز علمی معتبر مندرج در تصویر شماره ۲ وابستگی داشته‌اند. از مجموع ۳۸ مقاله منتخب، تعداد ۸ مقاله (۲۱/۰۵ درصد) در دانشگاه آزاد اسلامی، ۴ مقاله (۱۰/۵۳ درصد) در دانشگاه تهران، ۴ مقاله (۱۰/۵۳ درصد) در دانشگاه تربیت مدرس، ۳ مقاله (۷/۸۹ درصد) در دانشگاه زنجان، ۳ مقاله (۷/۸۹ درصد) در دانشگاه علوم انتظامی تهیه شده‌اند. دانشگاه‌های پیام‌نور، بین‌المللی امام خمینی (ره)، سیستان و بلوچستان و گیلان هر کدام با سهم ۲ مقاله (جمع: ۲۱/۰۵ درصد) در این حوزه سهم داشته‌اند. سایر دانشگاه‌ها هر کدام با سهم ۱ مقاله (۲۱/۰۵ درصد) به موضوع «سپتد» پرداخته‌اند.

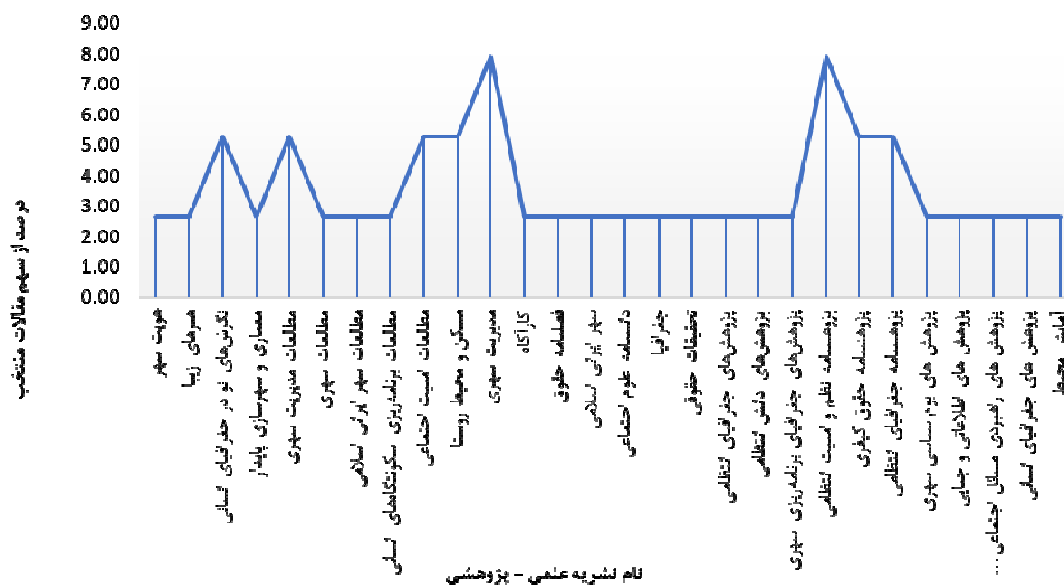
شکل ۲- مراکز علمی منتشر کننده مقالات علمی - پژوهشی در موضوع CPTED

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

نشریات و اعتبار آن‌ها

همان‌طوری که در بخش روش تحقیق اشاره شد، تمام مقالات منتخب، در نشریاتی چاپ شده‌اند که در مرکز نمایه‌کننده علوم جهان اسلام^{۳۱} (ISC) ثبت شده‌اند. مقالات منتخب، در ۲۸ نشریه علمی-پژوهشی منتشر شده‌اند. از این ۲۸ نشریه نمایه شده، ۱۹ نشریه (۶۸ درصد) ضریب تأثیر دارند و باقی نشریات علمی-پژوهشی در رتبه‌بندی سال ۱۳۹۸، فاقد ضریب تأثیر بوده‌اند. از تعداد ۳۸ مقاله، ۳ مقاله (۷/۸۷ درصد) در نشریه پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی، ۳ مقاله (۷/۸۷ درصد) در نشریه مدیریت شهری، منتشر شده‌اند. در هر کدام از نشریه‌های پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، پژوهشنامه حقوق کیفری، مسکن و محیط روستا، مطالعات امنیت اجتماعی و نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی ۲ مقاله با عنوان «سپتد»، منتشر شده است. در باقی نشریات (۱۹ نشریه) فقط ۱ مقاله در موضوع «سپتد» منتشر شده است. بنابراین نشریه مدیریت شهری، نشریه پژوهشنامه نظم و امنیت اجتماعی بیشترین تعداد مقاله علمی-پژوهشی در این حوزه را منتشر کرده‌اند. (تصویر شماره ۳).

³¹ Islamic World Science Citation Center

شکل ۳- عنوان نشریات منتشر کننده مقالات علمی - پژوهشی در موضوع CPTED

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

روش استفاده شده در مطالعات

از تعداد ۲۸ مقاله منتخب، ۳۱ مقاله (۸۲ درصد) دارای مورد مطالعاتی‌اند (Case Study). در ۲۱ (۵۵/۲۶ درصد) مقاله دارای جامعه آماری و نمونه‌های آماری مشخصی استفاده شده است. در این ۲۱ مقاله از روش پیمایش (پرسشنامه و مصاحبه، برداشت میدانی) برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. در عین حال نزدیک به ۴۵/۷۳ درصد از مقالاتی که در نشریات معتبر منتشر شده‌اند، از روش اسنادی استفاده کرده‌اند. از تعداد ۳۸ مقاله منتخب، در ۳۲ مقاله (۸۴/۲۱ درصد) از شاخص‌های کافی در موضوع «سپتد» استفاده شده است. همچنین تحلیل داده‌ها نشان می‌دهند که در ۲۸ مورد (۶۸/۷۳ درصد) از مقالات منتخب، از فرضیه و پرسش استفاده شده است. به عبارتی مطالعات به دنبال آزمون فرضیه تحقیق بوده‌اند. باقی مطالعات (۲۶/۳۱ درصد) بدون پرسش یا فرضیه منتشر شده‌اند. همچنین بررسی داده‌ها نشان می‌دهد در ۵ مقاله (۱۳/۱۵ درصد)، از هیچ شاخصی برای انجام مطالعه استفاده نشده است. این مطالعات اغلب با رویکرد نظری و روش اسنادی انجام شده‌اند. در ۱۷ مقاله (۴۴/۷۳ درصد) از مقالات از ۵ شاخص اصلی مربوط به رویکرد «سپتد» استفاده شده است. در ۲ مقاله از ۱۲ شاخص (بیشترین تعداد شاخص اصلی استفاده شده) و در باقی از ۳، ۴، ۶، ۸ و ۹ شاخص برای انجام مطالعه استفاده شده است.

مکان و مقیاس جغرافیایی مطالعات

بررسی مقالات نشان می‌دهد که ۱۷ مورد (۴۴/۷۳ درصد) از مقالات در مقیاس شهری، ۱۲ مقاله (۳۱/۵۷ درصد) در مقیاس محله‌ای و ۲ (۵/۲۶ درصد) مقاله موضوع «سپتد» را در مقیاس ملی مورد مطالعه و آزمون قرار داده‌اند. در ۷ مقاله دیگر (۱۸/۴۲ درصد) مقیاس جغرافیایی منظور نشده است. به عبارتی مقالات رویکرد نظری را دنبال کرده‌اند. از نظر پراکنش جغرافیایی مکان‌های مطالعه شده، ۸ مقاله (۲۱/۰۵ درصد) به صورت نظری و کلی کار شده‌اند و مکانی برای مطالعه نداشته‌اند. اما در ۳۰ مقاله‌ای که از نظر جغرافیایی مکان مشخصی را برای مطالعه در مقیاس‌های ملی، شهری یا محلی انتخاب کرده‌اند، به ترتیب تهران در ۶ مقاله (۱۵/۷۹ درصد)، رشت در ۳ مقاله (۷/۸۹ درصد)، قزوین در ۳ مقاله (۷/۸۹ درصد)، اصفهان، ایران (ملی)، زنجان، ساری و کرج (البرز) هر کدام در ۲ مقاله (۲۶/۳۲ درصد) از نظر رویکرد «سپتد» مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. بجنورد، بم، بناب، سنج، شیراز، قم، همدان و یزد هر کدام در ۱ مقاله منتشر شده در نشریات علمی - پژوهشی، مورد مطالعه قرار گرفته‌اند (تصویر شماره ۴).

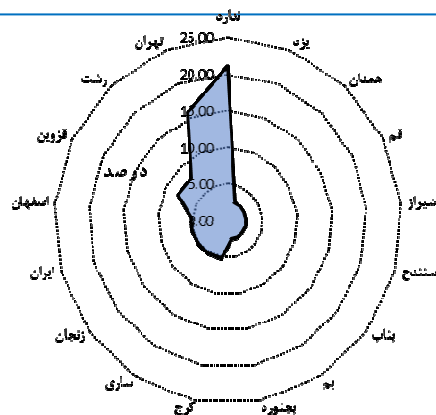
در برخی از این مقالات هدف سنجش امنیت بر اساس اصول مندرج در «سپتد» معرفی شده است (Almasifar & Ansari, 2010).

رویکرد نظری استفاده شده مطالعات

مرور مقالات منتخب نشان داد که در اغلب این مقالات تلاش شده است تا «سپتد» به عنوان یک رویکرد نظری معرفی شود (Ameri, 2010; M. Kalantari et al., 2011). برخی از مقالات تلاش کرده‌اند تا «سپتد» را به عنوان یک شیوه و روش طراحی شهری معرفی کنند (Ameri, 2011; Ghafari et al., 2013; Sajjadzadeh et al., 2017). اغلب مقالات منتخب به بررسی خاستگاه و نظریه‌های مرتبط با «سپتد» پرداخته‌اند و سیر تکاملی آن را دنبال کرده‌اند. تقریباً در ۹۰ درصد از مقالات تلاش شده است تا به «سپتد» به عنوان یک رویکرد جدید و کاربردی برای امنیت‌بخشی به شهرها نگریسته شود. در این مقالات اصول «سپتد» در نسل‌های مختلف آن، معرفی شده‌اند از آن جمله می‌توان به اصل قلمروگرایی، کنترل دسترسی، نظارت طبیعی، فعالیت‌های پشتیبانی اجتماعی، تعمیر و نگهداری اشاره کرد (Iranmanesh, 2005; Sharaftipoor & Abdi, 2008). برخی از مقالات منتشر شده تلاش کرده‌اند تا ارتباط بین بزهکاری، مکان و امنیت را در مباحث نظری مطرح کنند (Ameri, 2011; Azizi & Shabanjoola, 2015; Bartav, 2012; Khelghatdoust et al., 2013) در برخی دیگر از مقالات منتشر شده، تلاش شده است تا «سپتد» به عنوان یک رویکرد اجتماعی معرفی شود. برخی مقالات «سپتد» را به عنوان یک دستورالعمل اجرایی در پروژه‌های شهری معرفی کرده‌اند.

روش‌شناسی مورد نظر در مطالعات

همانگونه که در بخش یافته‌های توصیفی اشاره شده، روش اسنادی، روش پیمایشی (پرسشنامه و مصاحبه) و ترکیب این دو، مبنای اصلی مقالات منتشر شده در موضوع «سپتد» بودند. مطالعات اسنادی اغلب با استفاده از ترجمه یا تکرار متون قبلی، به معرفی «سپتد» و اصول آن و توصیه‌هایی برای کاربرد آن در شهرها و محله‌های شهری تمرکز کرده‌اند (Ghiasvand & Zabihi, 2019; Heydari et al., 2011; Janaki & Ghorchibegi, 2009; Rajabi, 2017; Iranmanesh, 2005). مطالعات انجام شده به روش پیمایشی یا ترکیب اسنادی و پیمایشی اغلب با استفاده از ابزارهایی مانند پرسشنامه، مصاحبه یا فرم‌های برداشت، تلاش کرده‌اند اصول «سپتد» را به عنوان مؤلفه‌های اصلی تحقیق برای سنجش وضعیت شاخص‌های کالبدی بافت‌های شهری استفاده کنند. در واقع این دسته از مطالعات «سپتد» را به عنوان یک مقیاس سنجش مورد استفاده قرار داده‌اند (Azizi & Shabanjoola, 2015).

شکل ۴- توزیع مکانی محدود پژوهش در مقالات علمی - پژوهشی موضوع CPTED

رشته تخصصی نویسندگان

بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که از تعداد ۳۸ مقاله، به ترتیب نویسندگان مسئول جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ۱۳ مقاله (۳۴/۲۱ درصد)، معماری ۱۱ مقاله (۲۸/۹۵ درصد)، شهرسازی ۷ مقاله (۱۸/۴۲ درصد)، حقوق ۳ مقاله (۷/۸۹ درصد)، مدیریت پیشگیری از جرم ۲ مقاله (۵/۲۶ درصد)، مدیریت انتظامی ۱ مقاله (۲/۶۳ درصد) و جامعه‌شناسی ۱ مقاله (۲/۶۳ درصد) در موضوع «سپتد» در نشریات انتخاب شده منتشر کرده‌اند.

یافته‌های استنباطی (کیفی)

بررسی و مرور مقالات منتخب بر اساس فرآیند غربال‌گری و پروتکل استنباط و برداشت‌های نظری قابل توجهی داشت که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود. می‌توان این برداشت‌ها را که حاصل بررسی کل مقالات بوده است به شرح موارد زیر خلاصه کرد:

اهداف درج شده در مطالعات

بررسی اهداف مشخص شده در تدوین هر کدام از مقالات منتخب مشخص کرد که هدف اصلی مقالات منتشر شده معرفی رویکرد «سپتد» و اصول آن بوده است. برخی دیگر از مقالات تلاش کرده‌اند تا ارتباط بین مؤلفه‌های کالبدی شهری یا محله‌ای را با میزان امنیت از طریق اصول «سپتد» اندازه‌گیری کنند (Azizi & Shabanjoola, 2015; Ghorbanpur Rasekh & Babaei, 2017). این مطالعات سعی داشته‌اند تا ضمن بررسی رابطه بین ویژگی‌های کالبدی شهرها و امنیت شهری (Sajjadzadeh et al., 2017)، «سپتد» را به عنوان یک رویکرد کلیدی در ارتقای امنیت شهری توصیه کنند (Aghaghanizadeh & Kalantari, 2012). برخی از پژوهش‌های داخلی تلاش کرده‌اند تا به معرفی این رویکرد و اصول آن تمرکز کنند (Janaki & Ghorchibegi, 2009; Sharaftipoor & Abdi, 2008).

رشته‌های مختلف علمی قرار گرفته است. بیشترین تعداد مقالات (۳۰ مقاله) در دانشگاه‌های دولتی و مراکز وابسته به آن‌ها منتشر شده است. در عین حال به غیر از واحدهای مختلف دانشگاه آزاد، سهم موسسات یا پژوهشکده‌های غیردولتی در انتشار مقالات معتبر فارسی کمتر بوده است. در برخی از دانشگاه‌های دولتی مانند دانشگاه تهران و تربیت مدرس، تمرکز بیشتری روی این موضوع بوده است. یکی دیگر از یافته‌ها این بود که برخی از نشریات (مانند مدیریت شهری یا پژوهشنامه نظم و امنیت اجتماعی) مقالات بیشتری در زمینه «سپتد» منتشر کرده‌اند. در عین حال مقالات با موضوع «سپتد» در اغلب نشریات معتبر فارسی در حوزه شهری، علوم اجتماعی و حقوق منتشر شده‌اند و مختص یک نشریه نبوده است.

از نظر روش‌شناسی یکی از یافته‌های مهم این بود که بخش قابل توجهی از مطالعات منتشر شده (بیش از ۴۳ درصد) به روش اسنادی تهیه شده‌اند. همچنین در اغلب آن‌ها ۵ مؤلفه اصلی «سپتد» مورد بررسی قرار گرفته است. به طور روشن، بخش قابل توجهی از مطالعات به صورت تکراری به روش اسنادی به تفسیر شاخص‌های «سپتد» پرداخته‌اند. همچنین یافته‌ها نشان دادند که اگر چه مقیاس اغلب مطالعات شهری بوده و نیز بیشتر مطالعات مناطق یا محله‌های از کلانشهرهایی مانند تهران را برای بررسی‌ها انتخاب کرده‌اند، اما پراکنش مکانی محدوده‌های جغرافیایی مورد مطالعه از الگوی خاصی تبعیت نمی‌کند. به عبارتی به فراخور قرارگیری مرکز علمی در یک شهر و یا وابستگی نویسندگان به شهرهای خاص، مطالعات انجام شده‌اند. همچنین یافته‌ها نشان دادند که برخی از رشته‌ها مانند جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، شهرسازی و معماری، بیشترین توجه و استقبال را از رویکرد «سپتد» در مطالعات داشته‌اند. اگر چه در سایر رشته‌های علمی مانند حقوق، جامعه‌شناسی و مدیریت پیشگیری از جرم نیز به این موضوع توجه شده است، لیکن به نظر می‌رسد نقش علوم دیگر در این موضوع کمرنگ‌تر بوده است.

از نظر اهداف تعیین شده در مطالعات، تمرکز اغلب مطالعات بر معرفی رویکرد «سپتد» و تلاش برای سنجش وضعیت موجود شهرها بر اساس این رویکرد بوده است. چنین نگاهی به موضوع در شهرسازی قابل تأمل و نقد است. زیرا این نوشتارها تلاش کرده‌اند که کالبد مناطق و محله‌های شهری را با خطاکش و مقیاس «سپتد» اندازه‌گیری کنند این در حالی است که ما می‌دانیم شهرها و محله‌های ایرانی اغلب زمانی شکل گرفته‌اند که نه تنها رویکرد «سپتد» بلکه بسیاری از رویکردهای شهرسازی، مطرح نبودند و کاربردی در شهرسازی شهرهای ایرانی نداشتند. همچنین سنجش وضعیت امنیت محله‌های شهری بر مبنای اصول «سپتد»، مقایسه درستی نیست. زیرا ما در ایران به ندرت می‌توانیم طرح‌های شهرسازی را پیدا کنیم که در آن اصول «سپتد» پیاده شده باشد و از زمان اجرای آن‌ها نیز سال‌ها گذشته باشد. یکی از نقدهایی که می‌توان به مقالات منتشر شده از دیدگاه نظری وارد کرد این است که متأسفانه اغلب مقالات به ویژه در بخش نظری تکراری و کپی هم

2017; Ghaed Rahmati & Shamsi, 2014; Ghorbanpur Rasekh & Babaei, 2017; Jalali & Seyedzadeh Sani, 2016; Karimi Azeri & Hosseini, 2017; Marsousi et al., 2014; Sajjadzadeh et al., 2018). مرور مطالعات منتخب همچنین نشان داد که در برخی از آن‌ها «سپتد» به عنوان یک عامل واسطه (متغیر میانجی) برای اندازه‌گیری ارتباط بین شرایط محیطی و میزان جرم‌خیزی یا امن بودن فضاهای شهری استفاده شده است (F. Hosseini & Azari, 2018; H. Kalantari et al., 2013; Sajadian et al., 2016). در برخی از این مطالعات نیز اصول «سپتد» مانند «کنترل دسترسی»، به صورت مستقیم و به عنوان یک متغیر اصلی برای اندازه‌گیری وضعیت کالبدی محله‌های قدیمی یا جدید شهری استفاده شده است (Azizi & Shabanjoola, 2015; Marsousi et al., 2014). در نهایت اغلب مطالعات از آن به عنوان یک روش برای کنترل و کاهش جرم‌خیزی فضاهای شهری، استفاده کرده‌اند (Iranmanesh, 2005; Janaki & Ghorchibegi, 2009; Sharaftipoor & Abdi, 2008; Vatankhah et al., 2019; Ziari et al., 2016).

نتایج و نوآوری مطالعات

از مطالعات علمی - پژوهشی این انتظار می‌رود که نتایج و نوآوری آن‌ها از جنبه‌های نظری و عملی قابل توجه باشد. بررسی نتایج مطالعات منتخب نشان داد که برخی از آن‌ها از «سپتد» استفاده کرده و به این نتیجه رسیده‌اند که وضعیت کالبدی و محیطی فضاهای شهری در ایران از نظر تأمین امنیت شهری مناسب نیستند (Ebrahimzadeh et al., 2017; Ghaed Rahmati & Shamsi, 2014; Ziari et al., 2016). برخی از این مطالعات با متهم کردن شهسازان و یا سازندگان فضاهای شهری به بی‌اطلاعی از اصول «سپتد» (Ghorbanpur Rasekh & Babaei, 2017) به شدت از «سپتد» به عنوان یک دستور کار سودمند در ارتقای امنیت شهرها و پیشگیری از بزهکاری، دفاع کرده‌اند (F. Hosseini & Azari, 2018; Marsousi et al., 2014). در برخی دیگر از مطالعات منتخب، به ویژه مقالات دارای روش‌های اسنادی، «سپتد» را به عنوان یک راهبرد کاربردی برای طراحی محیط‌های شهری توصیه کرده‌اند (Aghaghanizadeh & Kalantari, 2012; Ilka & Ilka, 2012; M. Kalantari et al., 2010). مطالعات توصیه کرده‌اند که لازم است «سپتد» در بازآفرینی و نوسازی فضاهای شهری مورد توجه قرار گیرد (Aghaghanizadeh & Kalantari, 2012; H. Kalantari et al., 2013; Khelghatdoust et al., 2013; Mohseni et al., 2013) و برخی دیگر از مطالعات، فضاهای شهری را با عینک «سپتد» (Hamidi et al., 2015) بررسی کرده‌اند.

توزیع زمانی انتشار مقالات فارسی نشان دادند که رویکرد «سپتد» از دهه ۱۳۸۰ ه.ش. به سرعت مورد توجه پژوهشگران

می‌باشند. به جرأت می‌توان گفت حتی در یک مورد از مقالات منتشر شده، نظریه جدید و بومی حاصل از مطالعات مستقل داخلی ارائه نشده است. به عبارت دیگر، «سپتد» به مثابه یک سنجنده (خط‌کش) برای مقایسه وضعیت کالبدی شهرها یا محله‌های موجود ایرانی استفاده شده است. این در حالی است که «سپتد» در بهترین شرایط می‌تواند در توسعه‌های شهری جدید یا بازآفرینی شهری مورد استفاده قرار گیرد.

از نظر روش‌شناختی تقریباً در اغلب مطالعات انتخاب شده، «سپتد» به عنوان سنج و ابزاری برای اندازه‌گیری امن بودن و یا جرم‌خیز بودن فضاهای شهری مورد استفاده قرار گرفته است. در حالی که چنین رویکردی به «سپتد» کاملاً خطا و دور از واقعیت نظری و عملی است. زیرا بافت‌های شهری ایران پیش از مطرح شدن «سپتد» در ادبیات شهرسازی ایران (۱۹۸۰ به این سو)، شکل گرفته‌اند و چنین مقایسه‌ای از نظر علمی صحیح نیست. همچنین معیار قراردادن اصول «سپتد» برای اندازه‌گیری میزان جرم‌خیزی و یا امنیت فضاهای شهری بر اساس یک نظریه یا رویکرد علمی که در عمل در شهرسازی ایران پیاده نشده است، خود جای بحث و تأمل دارد.

از نظر دستیابی به نتایج و ارائه نوآوری، می‌توان به این نکته مثبت اشاره کرد که تقریباً همه مطالعات بر سودمندی استفاده از رویکرد «سپتد» در معماری - شهرسازی فضاهای شهری ایران تأکید کرده‌اند. با وجود این، بخش زیادی از مطالعات هیچ گونه نوآوری در کاربست رویکرد «سپتد» در شهرسازی ایران نداشته‌اند. به عبارت روشن می‌توان به جرأت گفت، مطالعات انجام شده اغلب گرت‌برداری از مطالعات خارجی بوده و نظریه

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

از یافته‌های این پژوهش چند نتیجه مشخص به دست آمد. اول: در مطالعات منتشر شده علمی - پژوهشی، روش اسنادی سهم قابل توجهی داشته است و متأسفانه در همین ارتباط، بخش زیاد پژوهش‌های انجام شده، به تکرار مفاهیم و نظریه‌ها و نشر مجدد آن‌ها پرداخته‌اند. دوم: از دیدگاه نظری، هیچ کدام از متخصصان داخلی نظریه مستقل و بومی ارائه نکرده‌اند. سوم: اغلب مطالعات محدوده پژوهش را در مقیاس شهر انتخاب کرده‌اند و کلان‌شهر تهران به فراخور تعداد دانشگاه‌های مستقر در آن، کانون توجه بیشتر مطالعات منتخب بوده است. چهارم: در بین رشته‌های علمی مرتبط، تعداد مقالات منتشر شده توسط متخصصان رشته‌های جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، شهرسازی و معماری بیشتر بود. پنجم: هدف اصلی اغلب مقالات منتشر شده معرفی و تشریح اصول رویکرد «سپتد» بوده است. حتی در مطالعات پیمایشی تلاش شده است وضعیت موجود شهرها و محله‌های شهری با ابزار و خط‌کش «سپتد» ارزیابی شود که این ارزیابی از نظر زمانی و از نظر روش‌شناختی، صحیح نیست.

بومی برای فضاها و شهرهای ایران ارائه نکرده‌اند. همچنین سنجیدن وضعیت فضاهای شهری با عینک «سپتد» قابل تأمل است. به طوری که برخی از پژوهشگران، توسعه دهندگان شهری را متهم به بی‌اطلاعی از اصول «سپتد» کرده‌اند. این در حالی است که «سپتد» می‌تواند به عنوان یک رویکرد نظری مورد بررسی قرار گیرد و نمی‌توان آن را به صورت قطعی به عنوان مقیاسی برای سنجش وضعیت شهرهای ایران از نظر امنیت، تجویز کرد. نقد بعدی در مورد مطالعات انجام شده، آرمان‌گرایی و تجویز استانداردهای غیرعملی در آن‌ها است. برخی از این مطالعات، «سپتد» را به عنوان رویکردی که تمام‌کننده مشکلات امنیتی شهرها است توصیه کرده‌اند. چنین آرمان‌گرایی باعث شده است تا این رویکرد نظری، صرفاً به یک موضوع پژوهشی تبدیل شود. به نظر می‌رسد در بهترین شرایط، «سپتد» می‌تواند در بازآفرینی شهری و نیز توسعه‌های جدید شهری، عملیاتی شود. در نهایت در طول سال‌های گذشته تنها یک مقاله نزدیک به موضوع این پژوهش توسط صادقی و همکاران (Sadeghi, Meshkini, Kalantari, Kargar, & Rokneddin) منتشر شده بود که آن‌هم به دلیل تمرکز بیشتر بر توصیف و تفاوت در کم و کیف متغیرهای انتخاب شده، امکان مقایسه را در این مقاله فراهم نداشت. با این وجود، یافته‌های این پژوهش با یافته‌های آن‌ها در خصوص عدم استفاده از روش تحقیق مناسب همانند چک لیستی که در این مطالعه استفاده شد، همسویی دارد. همچنین آن‌ها نیز به این نتیجه رسیدند که مطالعات سپتد، صرفاً به معرفی روش پرداخته‌اند بدون اینکه قابلیت استفاده از آن در ارتقای محیط‌های شهری ایران سنجیده شود.

زیرا این رویکرد مانند برخی از رویکردهای دیگر (مانند رویکرد نوسهرگرایی: New Urbanism) که بدون آزمون و مطالعه عمیق وارد موضوعات شهرسازی ایران شده‌اند، بیش از حد مورد ستایش و تأیید قرار گرفته است. به طور خلاصه، استفاده از رویکرد سپتد در مطالعات انجام شده بدون توجه به مشخصه‌های شهرهای ایران انجام شده است و به همین دلیل در هرگز عملیاتی نشده است. حتی برخی از پژوهشگران با خام‌اندیشی پافراثر گذاشته و متولیان شهرسازی را متهم به بی‌اطلاعی از اصول «سپتد» کرده‌اند. این در حالی است که «سپتد» در شهرسازی ایران مطرح نبوده و نمی‌تواند معیاری برای سنجش وضعیت موجود شهرها باشد. هفتم: می‌توان نتیجه گرفت که آرمان‌گرایی و تجویز استانداردهای غیرعملی در مطالعات بسیار مشهود بود. برخی از این مطالعات، «سپتد» را به عنوان رویکردی که تمام‌کننده مشکلات امنیتی شهرها است توصیه کرده‌اند. چنین آرمان‌گرایی باعث شده است تا این رویکرد نظری، صرفاً به یک موضوع پژوهشی تبدیل شود.

بر اساس یافته‌های این پژوهش می‌توان پیشنهاد کرد که مطالعات بعدی در حوزه «سپتد» ضمن پرهیز از تکرار متون قبلی و نیز تکرار مفاهیم نظری، به بسط نظریه‌های مرتبط با

خارج شود و به محتوای اجتماعی ناظر بر زندگی در شهرهای ایرانی توجه کند.

سپاس‌گذاری

از دانشگاه محقق اردبیلی برای حمایت مالی از این پژوهش، کمال تشکر و قدردانی بعمل می‌آید.

این موضوع متمرکز شوند. همچنین ارائه نظریه‌های بومی و مناسب با شرایط شهری ایران، خلأ اصلی مطالعات قبلی است که مطالعات آتی باید به آن توجه کنند. در نهایت به نظر می‌رسد استفاده از «سپتد» در توسعه‌های جدید شهری و یا بازآفرینی بافت‌های شهری، می‌تواند عملی شود در صورتی که از آرمان‌گرایی، تجویز استانداردهای غیرواقعی و صرفاً مهندسی

References

- Aghaghanizadeh, J., & Kalantari, M. (2012). Pathology of order and security in Tehran city parks using Principles and strategies of crime prevention through environmental design. *Order & 77-106*.
- Almasifar, N., & Ansari, M. (2010). Investigating Environmental Security in Regional Parks as a Part of Urban Spaces from a Women's Viewpoint Based on the CPTED Approach (Case Study: Saei Park). *Journal of Urban Management, 25*(1), 21-34.
- Ameri, S. H. (2011). Design of safe spaces. *The Journal of Legal Research, 53*(0), 243-272.
- Anselin, L., Cohen, J., Cook, D., Gorr, W., & Tita, G. (2000). Spatial analyses of crime. *Criminal justice, 4*(2), 213-262.
- Atlas, R. I. (2013). *21st century security and CPTED: Designing for critical infrastructure protection and crime prevention*: CRC Press.
- Azizi, M. M., & Shabanjoola, E. (2015). Evaluation of old city's neighborhoods in response to the sense of safety (A case study of Qazvin, Malek abad. *Human Geography Research, 46*(4), 791-808. doi:10.22059/jhgr.2015.51240
- Azizzadeh, M., Enayati, B., & Farzaneh, M. (2015). The Necessity of Promoting Environmental Security for Sustainable Urban Parks; Utilising the CPTED Approach. *Journal of Sustainable Architecture and Urban Design, 3*(1 #a00161), -.
- Bartav, A. (2012). An Introduction to the Relationship of Place and Crime. *Journal of Detective, 19*(5), 94-125.
- Bozorgvar, A., & Tamjidi, Z. (2017). *Urban Crime Theories and Spatial Analysis Methods* (1 ed.). Tehran: Aradketab Publications.
- Cahill, M. E. (2004). *Geographies of urban crime: an intraurban study of crime in Nashville, TN, Portland, OR and Tucson, AZ*. University of Arizona,
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., & Tiesdell, S. (2012). *Public places-Urban spaces*: Routledge.
- Chung, K. C., Burns, P. B., & Kim, H. M. (2006). A practical guide to meta-analysis. *The Journal of hand surgery, 31*(10), 1671-1678.
- Colquhoun, I. (2007). *Design Out Crime*: Routledge.
- Cozens, P., Love, T., & Davern, B. (2019). Geographical Juxtaposition: A New Direction in CPTED. *Social Sciences, 8*(9), 252.
- Cozens, P., & van der Linde, T. (2015). Perceptions of crime prevention through environmental design (CPTED) at Australian railway stations. *Journal of Public Transportation, 18*(4), 5.
- Cozens, P. M. (2002). Sustainable urban development and crime prevention through environmental design for the British city. Towards an effective urban environmentalism for the 21st century. *Cities, 19*(2), 129-137.
- DCPC. (2013). *Inquiry into The Application of Safer Design Principles and Crime Prevention Through Environmental Design*. Retrieved from State of Victoria, Drugs and Crime Prevention Committee:
- Ebrahimzadeh, I., Hedayatnejad, M., & Baharvandi, S. (2017). Application of Copras Multi Criteria Decision Making Model in Determining the Role of Environmental Design of Crime Prevention Study: Sari District,

- Sari. *Journal of Police Geography*, 177(53-76).
- Egger, M., Davey-Smith, G., & Altman, D. (2008). *Systematic reviews in health care: meta-analysis in context*: John Wiley & Sons.
- Felson, M. (1987). Routine activities and crime prevention in the developing metropolis. *Criminology*, 25(4), 911-932.
- Felson, M., & Clarke, R. V. (1998). Opportunity makes the thief. *Police research series, paper*, 98, 1-36.
- Geason, S., & Wilson, P. R. (1989). *Designing out crime: Crime prevention through environmental design*: Australian Institute of Criminology Canberra.
- Ghaed Rahmati, S., & Shamsi, H. (2014). Investigation of Environmental Design Indicators in Crime Prevention (Case Study: Yazd Business Centers). *Hoviatshahr*, 7(16), 63-70.
- Ghafari, A., Neamati, M., & Abdi, S. (2013). Evolution of Crime Prevention through Environmental Design. *Journal of Housing and Rural Environment*, 144(32), 3-16.
- Ghiasvand, A., & Zabihi, H. (2019). Offering Analytical Model to Prevent Crime (burglary) from Residential Buildings with Respect to Crime Prevention Approach through Designing (Case Study: Zone 1, Qazvin Municipality). *Strategic Research on Social Problems in Iran*, 2019(21), 65-86.
- Ghorbanizadeh, V. (2018). *Meta-analysis research with CMA2 software* (1 ed.). Tehran: Baztab Publications.
- Ghorbanpur Rasekh, M., & Babaei, M. A. (2017). An Analysis of Rasht Mehr Housing Project in Environmental Crime Prevention. *Criminal Law Research*, 8(1), 207-235. doi:10.22124/jol.2017.2293
- Hamidi, S., Kalantari, M., & Vesiyani, M. (2015). Analysis of Lighting Situation and Safety of Urban Spaces Using CPTED Strategies and Safety Audit Assessment Model (Case Study: Mellat Park of Zanjan). *Geographical Urban Planning Research (GUPR)*, 8(3), 325-342. doi:10.22059/jurbangeo.2015.55886
- Heshmati, S., & Charehjo, F. (2018). The Impact of Environmental Qualities on Perceived Security of Residents, With an Emphasis on CPTED's First and Second Generation Components (Case Study: Sanandaj old Texture). *Strategic Research on Social Problems in Iran University of Isfahan*, 7(3), 83-100. doi:10.22108/ssoss.2019.115637.1377
- Heydari, G., Karegar, B., Manafi, S., & Khorasaniyan, M. (2011). Prevention of Mass through Environmental Design - Case Study: Zanjan. *Journal of New approaches in human geography*, 13(4), 11-28.
- Hooman, H. (2014). *A practical meta-analysis guide to scientific research* (1 ed.). Tehran: SAMT publications.
- Hosseini, B., & Kameli, M. (2018). Investigation of environmental factors affecting the occurrence of urban crime (crime of theft) - Case study: District 1 and 7 of Qom. *Geography*, 53(15), 205-218.
- Hosseini, F., & Azari, A. (2018). Extraction of effective environmental strategies in preventing of crimes based on CPTED theory (Case study :residential complexes of Rasht). *Crime Prevention Studies Quarterly*, 1396(41), 9-40.
- Hunt, J. (2019). From Crime Mapping to Crime Forecasting: The Evolution of Place-Based Policing. Retrieved from <https://nij.ojp.gov/topics/articles/crime-mapping-crime-forecasting-evolution-place-based-policing>
- Ilka, S., & Ilka, S. (2012). Reduction of crime rate in the reconstruction of earthquake-prone urban areas with CPTED approach with emphasis on crisis management cycle; Case Study: Reconstruction of Bam City after the 2003 earthquake. *Urban Management Journal*, 29(0), 305-320.
- Irani, M., Khadivzadeh, T., Asghari Nekah, S. M., Ebrahimipour, H., & Tara, F. (2018). The prevalence of congenital anomalies in Iran: A Systematic Review and Meta-analysis. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*, 21(Supplement), 29-41. doi:10.22038/ijogi.2018.11619

- Iranmanesh, N. (2005). Urban Planning: Applying Principles of Crime Prevention through Environmental Design and Overview in Iran. *Journal of Housing and Rural Environment*, 110(0), 16-23.
- Jalali, M., & Seyedzadeh Sani, S. M. (2016). Evaluation of Mehr Housing Project in Bojnord City from the Perspective of Environmental Design (CPTED). *Criminal Law Research*, 7(2), 33-57.
- Janaki, F., & Ghorchibegi, M. (2009). The Role of Environmental Design in Crime Prevention. *Law Quarterly*, 10(39), 345-368.
- Jeffery, C. R. (1977). *Crime prevention through environmental design*: Sage Publications Beverly Hills, CA.
- Kalantari, H., Ardalani, R., Seraji, S., & Pourahmad, A. (2013). Gender-Based Separation of Urban Safe Spaces with CPTED Approach (Case Study: Farhangian Neighborhood, Bonab City). *Journal of Studies on Iranian-Islamic City*, 12(3), 15-26.
- Kalantari, M., Ghezelbash, S., & Yaghmaie, B. (2011). Geographical Investigation of Crime Hot Spots in Zanjan City (Case Study: Drug-Related Crimes). *Human Geography Research*, 42(4), 41-59.
- Kalantari, M., Heydarian, M., & Mahmoudi, A. (2010). Securing the Physical Space of Cities Against Crime Using Environmental Designing Crime Prevention Strategies. *Police Knowledge Journal*, 48(1), 51-74.
- Karimi Azeri, A., & Hosseini, S. F. (2018). The Assessment of CPTED Components in the Crime Prevention Case study on the Rasht's residential complexes (Abrisham, Pardisan, and Kaktos). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 13(3), 745-760.
- Khelghatdoust, R., Zanimoghadam, A., & Shamsabadi, T. (2013). The relationship between the "urban spatial structure and permeability" and the rate of social safety according to citizen's opinions and on the basis of CPTED model (Case study: Karaj). *Urban Management Studies*, 5(15), -.
- Kitchen, T., & Schneider, R. H. (2004). *Planning for crime prevention: A transatlantic perspective*: Routledge.
- Kulik, J. A. (2003). Effects of Using Instructional Technology in Elementary and Secondary Schools: What Controlled Evaluation Studies Say. Retrieved from http://www.sri.com/policy/csted/report_s/sandt/it/Kulik_ITinK-12_Main_Report.pdf
- Llewelyn-Davies, & Partnership, H. M. (2004). *Safer Places: The Planning System and Crime Prevention*: Thomas Telford.
- Mair, C., Shepperd, M., & Jørgensen, M. (2005). *An analysis of data sets used to train and validate cost prediction systems*. Paper presented at the ACM SIGSOFT software engineering notes.
- Marsousi, N., Safaralizadeh, E., & Hooseinzade, R. (2014). The role of environmental design in preventing urban crime (case study : the central part of Isfahan city). *Journal of Urban Ecology Researches*, 5(10), 111-124.
- Mohammadnasl, G. (2014). *Crime Prevention Through Environmental Design From Theory to Operation* (1 ed.). Tehran: Mizan Publications.
- Mohseni, M., Zandi, A., & Masoud, M. (2013). A Comparative Study of the Physical Elements of the Old Districts of Shiraz with the Characteristics of the CPTED Approach. *Journal of Studies on Iranian-Islamic City*, 13(4), 65-72.
- Newman, O. (1972). *Defensible space*: Macmillan New York.
- Newman, O. (1996). *Creating defensible space*: Diane Publishing.
- Pourjafar, M., Rezaeifar, F., & Thaghvaei, A. (2010). Defensible spaces as a social capital in reducing urban crime and promoting environmental security (according to traditional Iranian cities). *Journal of Social Sciences Encyclopedia*, 1389(3).
- Rahmat, M. R. (2011). *Crime Prevention Through Architecture and Urban Design* (1 ed.). Tehran: Mizan Publications.
- Rajabi, A. (2017). *Application of CPTED Theory reducing urban crimes* (Vol. 10).

- Robinson, M. (2010). Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) and Related Approaches in the United States. *한국계획학회지*, 1, 11-23.
- Sadeghi, Y., Meshkini, A., Kalantari, M., Karegar, B., & Eftekhari, A. (2014). Meta-analysis of Environmental Prevention Studies through Environmental Design (CPTED). *Journal of New Approachs in Human Geography*, 22(6), 153-170.
- Sadeghi, Y., Meshkini, A., Kalantari, M., Kargar, B., & Rokneddin Eftekhari, A. Meta-analysis of Environmental Prevention Studies through Environmental Design (CPTED). *New Approachs in Human Geography*, 6(2), 153-170., 6(2), 153-170.
- Saffari, A., & Koonani, S. (2013). *Introduction to Criminal Geography* Teharn: Majd Publications.
- Sajadian, N., Amanpour, S., & Jooybari, M. (2016). Environmental Security Analysis of Urban Gardens Performance Based on CPTED Approach (Case Study: Sari City). *Police Geography Research Journal*, 1394(10).
- Sajjadzadeh, h., Izadi, m. s., & Haghi, m. r. (2017). The Relationship between Spatial Configuration and Environmental Security in Informal Settlements of Hamedan. *Honar-Ha-Ye-Ziba: Memary Va ShahrSazi*, 22(2), 19-28.
doi:10.22059/jfaup.2017.228108.671640
- Salehi, E. (2008). *Environmental characteristics of safe urban spaces*. Tehran: Department of Housing and Urban Development.
- Salimi, F., Qaemi, L., Adeli, N., & Moqadam, R. (2017). Evaluating the Design of Akhoond District Center in Qazvin; Improving Security Level, Citing CPTED Approach. *Scientific Journal Management System*, 6(21), 29-38.
- Salimi, M., Yari, M., & Heidari, J. (2015). Crime Prevention Through Environmental Design and Neutralizing the Civil Hot spots. *Quarterly of Criminal & Intelligence Researches*, 10(39), 35-62.
- SAP, S. A. P. (2000). *Australian Capital Territory Crime Prevention and Urban Design Resource Manual*. Australian Capital Territory. Department of Urban Services. Planning
- Land Management: Planning and Land Management, ACT Department of Urban Services.
- Schneider, T. (2002). Ensuring quality school facilities and security technologies. *Northwest Regional Educational Lab*.
- Sharaftipoor, J., & Abdi, N. (2008). Crime prevention through environmental design. *Social Security Studies*, 15(0), 87-108.
- Sherman, L. W., Gartin, P. R., & Buerger, M. E. (1989). Hot spots of predatory crime: Routine activities and the criminology of place. *Criminology*, 27(1), 27-56.
- Taylor, R. B., & Harrell, A. (1996). *Physical environment and crime: US Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice*.
- Vatankhah, h., Zolfaghari, H., Kargar, B., & Kalantari, M. (2018). Study of The Prevention Police Measures in the field of crime prevention through environmental design - with emphasis on the external Cooperation (Case Study: Tehran bozorg). *Order & Security Research Journal*, 10(40), 51-80.
- Vatankhah, h., Zolfaghari, H., Kargar, B., & Kalantari, M. (2019). Investigating Internal Measures of Police for Crime Prevention through Environmental Design (CPTED)(Case Study: Prevention Police of Tehran Bozorg). *Order & Security Research Journal*, 12(45), 151-181.
- Wenzel, R. L. (2008). CPTED: Interpreting contemporary security practices in the era of homeland security.
- Wood, E. (1967). *Social aspects of housing and urban development* United Nations: United Nations.
- Zamanimoghadan, A., Rezaie, A. A., & Khelghatdoust, R. (2011). he relationship between the “urban spatial structure and permeability” and the rate of social safety according to citizen’s opinions and on the basis of

CPTED model (Case study: Karaj).
Urban Management Studies, 3(4(8)),
1-14.
Ziari, K., Heydari, A., Najafi, E., &
Mohammadi, P. (2016). Assessment
of elements of first generation CPTED

in prevention of crime (Neighborhood
of Dastgheyb in Tehran. *Police
Geography Research Journal*,
1395(15), 1-28.
Security Research Journal, 19(5),